

Jizzakh State Pedagogical Institute

**Journal of Preschool
Education**

*The faculty of pre-school
education*

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA MAXSUS GURUHLARNI SHAKLLANTIRISH: INGLIZ TILIGA ASOSOLANGAN

Хайринисо Бахтияровна Ғаниева

Мақтабгача ва бошланғич таълимда

хорижий тил йўналиши катта ўқитувчиси

Жиззах давлат педагогика институти

E-mail почта: khayrinisoganiyeva@gmail.com

ТЕЛ: +99890 1800778

Abstract: Til o'rganishning zamonaviy metodlari va olib borilayotgan talim sohasidagi qarashlar ko'rib chiqilgan. Ta'lim jarayonidagi ba'zi bir qarashlar talqini bayon etilgan va ingliz tilini o'rgatish va o'rganishdagi imkoniyatlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: Ingliz tili o'rganishdagi metodlar, til o'rganishga bo'lgan ehtiyoj, bola psixologiyasi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 19.05.2021 yildagi PQ-5117-son qaroriga ko'ra "Xorijiy tillarni o'rgatishni ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida rivojlantirish, ushbu yo'nalishda ta'lim sifatini tubdan oshirish, sohaga malakali pedagoglarni jalb etish hamda aholining xorijiy tillarni o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirish maqsadida: Vazirlar Mahkamasi huzurida Xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish agentligi tashkil etildi. Ushbu qaror doirasida bir qator vazifalar belgilandi va xorijiy tillarni o'rganish samaradorlini oshirish yuzasidan bir qator istiqbolli rejalar amalga oshirildi. Ma'lumki, tilga y'ani ingliz tiliga bo'lgan etibor va talab keng tarzda talqin etildi va qator ishlar amalga oshirildi. Chet tilini o'rganish zamon talabi darajasiga ko'tarildi va bu borada bir qancha amaliy-ijobiy jarayonlar amalga oshirilib kelinmoqda. Shuni alohida ta'kidlab o'tish joizki, ta'limda ingliz tilini o'rganishga alohida e'tibor qaratildi. Tilni o'rganish ma'lum yosh bilan chegaralanib quyilmagan shuning

uchun har qanday yoshda tilni o'rganish mumkin agarda katta ishtiyoq va qiziqish bo'lsa. Aslida chet tilini o'rganishni bolaning juda ham yosh davirlardan boshlagan ma'qul hisoblanadi. Kichik yoshdagi bolalarning miyya faoliyati to'xtovsiz o'sish rivojlanishda davom etayotgani uchun ular miyya faoliyati to'liq shakllanib bo'lgan, katta shaxslarga nisbatan yangi ma'lumotni ancha tezroq qabul qilish qobiliyatiga egadirlar. Ushbu o'ziga xosliklarni inobatga olgan holda darsni rejalashtirish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Masalan, maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga chet tilini o'qitishda asosan o'yin, rasmlar, qo'shiq va she'rlardan, multfillardan foydalanish samarali usul hisoblanadi. Bog'cha yoshidagi bosqichda til qobiliyatining rivojlanishi asosan doimiy taqlid orqali shakllantiriladi va ko'pgina ro'llar ko'pincha multfilmlarda taqlid orqali paydo bo'ladi, Shuning uchun, multfilmni tomosha qilayotganda, bolalarning harakatlardagi o'zgarishlarni ko'rishimiz mumkin. Shu sababli, multfilmni samarali ta'lim vositasi sifatida qo'llashimiz mumkin, bu esa bolalarning ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beradi. Hozirgi kunda ba'zi ota-onalar bolalarning multfilmga bo'lgan qiziqishidan juda tashvishga tushishadi, ammo aslida, yosh bolalarning rivojlanishidagi ularning fantaziya dunyo qarashini shakllanishining asosiy omili bo'lib hizmat qiladi. Shuning uchun, o'qitishda biz Amerika Qo'shma Shtatlarining masofadan boshqarish usuli ya'ni, multfilmlarni bolalarning til taraqqiyotiga ta'sir ko'rsatish usuliga aylantirishimiz mumkin. Barchamiz bilamizki, bu bosqichda yosh bolalar o'zlarining fikrlash qobiliyatlari va tilni qo'llash qobiliyatini haqiqiy hayot tajribasidan o'rganib boradilar, ayniqsa bu bosqichdagi yosh bolalar uchun multfilmlar bilan muloqot qilish, Masofadagi masovaviy hissiy jihatini kengaytirib, bolalarning til bilimi darajasini oshirish uchun hizmat qiladi. Bolalik davrida insonning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish uchun eng yaxshi vaqt deb hisoblash mumkin. Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasalarining o'qituvchilari bolalarning ehtiyojlariga(qiziqishlariga) asoslanib fanni qo'llashlari kerak. fikrlash mashqlari va aqliy rivojlantirishni yangi multimedia texnologiyalari yordamida, eshitish, rang bilish , shakl tanlash qobiliyatini shakllantirib borish zarur. Bolalarning tashqi axborotni qabul qilish

qobiliyatini oshirish va ko'p qirrali fikrlashini rivojlantirishga ko'maklashish juda zarur. Multimedia orqali o'qitish tarbiyachiga katta imkoniyatlarni beradi. Bunda bollalarning qiziqishini yuqori darajagacha ko'tarish va ularning e'tiborini uzoq vaqt jalb qilib turish mumkin. Bu orqali bollarning tilga bo'lgan ko'nikmalarini yanayam ortganini korishimiz mumkin. Agarda mavzuyimiz "Animals" bo'lsa biz har xil hayvonlarni nomlarini o'qitishda avval ularning tovushlaridan foydalanamiz bolalar bunga qattiq e'tibor qaratishadi, va shu zahotiyot cat, tiger, bear...deb hayvonlar nomlarini ayta boshlashadi. Bolani yoshlik chog'idan boshlab ingliz tiliga bo'lgan qiziqishlarini oshirish borish kerak, uni xato bo'lsada gapirishga majbur qilish kerak, ana shundagina tarbiyalanayotgan bola o'z oldidagi to'siqlarni yengib o'tib, qo'rqmasdan gapira oladi. Agarda biz chet tili darsini dars emas, balki o'yin shakliga keltirsak kichik yoshdagi bolalarni qiziqishini yanada oshiradi. Shu bilan birgalikda ularning aktivlik darajasi ham o'sib boradi. O'yining turlari juda ko'p misol uchun tarbiyachi "qopda nima bor degan" o'yini bolalar bilan o'ynashi mumkin. Xonadagi kichik buyumlarni xaltachaga solib, bolalarga birma bir olishriga ruhsat beradi va bolalar bu buyumlar nomini ingliz tilida aytib berishadi. "Is it a banana(an apple, an orange)?" tarbiyachi baholashga kirishadi, va eng ko'p bal to'plagan guruhni taqdirlaydi. Shu bilan bolalar yanada chet tiliga bo'lgan qiziqishlari o'sib boradi.

Bolalar o'rtasida musobaqalar judayam muhim, sababi bolalarda yoshligidan raqobat tuyg'usini shakllantirib borish kerak bo'ladi. Ana shudagina har bir bolada motivatsiya tilga bo'lgan qiziqish uyg'onadi. Xitoyliklar Insoning barcha qiziqishlari raqobat orqali keladi deb fikir yuritishadi. Buni bolalar timsolida ham korishimiz mumkin, ularda bu yo'l orqali jamlikni, raqobat orqali raqibini bilishni atrofni o'rganishni o'rgatadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida olib boriladigan to'garaklar tilni o'rganish jarayonlarini chegaralab quyadi, y'ani ma'lum vaqtdagina o'zga tilda belgilangan yangi so'zlarni yodlash va tinglashdan iborat bo'lib qoladi. Holbuki, bu jarayonni kun davomida ham olib borsa bo'ladi masalan juda ko'p ishlatiladiga "o'tir"

“bajar” va shu kabi buyruq soʻzlarni inglizcha talqin qilishni odatiy holatga aylantirish orqali ingliz tilini 2 yoshdan boshlab oʻrgansa bola maktab yoshiga yaʼni 7 yoshga etganida A1+ darajadagi soʻzlarni egallab olish imkoniyatiga erishadi. Bu borada ham bolaning qobiliyati va qiziqishi katta ahamiyat kasb etadi. Ingliz tilini oʻrganishga xos boʻlgan muhitni yaratish va qushiq va doimiy inglizcha shiorlar bola nutqini ingliz tilida ham ravon boʻlishuga olib keladi. Sinf atmosferasini yaratish, baʼzida har qanday taʼlim usulidan koʻra muhimroqdir. Sinfda dars boshida inglizcha yoqimli qoʻshiq bilan oʻqituvchi boshchiligidagi barcha bolalar birgalikda qoʻshiq kuyladilar va uning ohangiga mos ravishda biroz raqsga tushadilar. Bu oʻz-ozidan ularning tanalarini chiniqtirib, yanada tetik boʻlishga va qoʻshiqni soʻzlarini tezroq yod olishga yordam beradi. Inglizcha muhit, muhimi, yaxshi oʻquv atmosferasiga tabiiy ravishda kirishga imkon beradi. Bolalarning oʻzini-oʻzi boshqarish qobiliyati sust boʻlib, butun mashgʻulot davomida eʼtiborini jamlashi va egallab olishi qiyin. Shuning uchun, oʻqituvchi bolalar tinglashni yaxshi koʻradigan qoʻshiqlarni, sheʼrlarni yoki tilni chiniqtirish uchun tez aytishlarni, yoki boʻlmasam bolalar yaxshi koʻradigan animatsion multfilmni taqdim etishi kerak.

Adabiyotlar roʻyxati:

1. Gʻaniyeva, H. (2022). INCREASING LESSON EFFICIENCY FOR PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATIONAL CHILDREN USING INTERACHED ENGLISH METHODS AND TECHNOLOGIES. Maktabgacha taʼlim jurnali, 1(Preschool education journal).
2. Gʻaniyeva, H. (2021). Oliy taʼlimda chet tilini ikkinchi til sifatida oʻqitishdagi kasbiy koʻnikmalarining rivojlanishi. Maktabgacha taʼlim jurnali, 1 (1).
3. Gʻaniyeva, H. (2021). BOSHLANGʻICH SINFLARGA INGLIZ TILI DARSLARINI QIZIQARLI VA SAMARALI TASHKIL ETISH. Maktabgacha taʼlim jurnali, 3(Preschool education journal). Retrieved from <https://history.jspi.uz/index.php/presedu/article/view/3696>

Maktabgacha ta'lim jurnali: <https://presedu.jspi.uz/index.php/presedu/index>

4. G'aniyeva, H. (2021). МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARDA DUNYOQARASH VA XATTI-HARAKATLARINING O'YIN FAOLIYATI ORQALI RIVOJLANISHI. Maktabgacha ta'lim jurnali, 3(Preschool education journal). Retrieved from <https://primedu.jspi.uz/index.php/presedu/article/view/3646>
- 5 G'aniyeva, H. (2021). Maktabgacha ta'lim tarbiya: kecha va bugun misolida. Maktabgacha ta'lim jurnali, 1(1). Retrieved from <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/presedu/article/view/3279>
6. G'aniyeva, H. (2021). TA'LIM JARAYONINI BOSHQARISHDA PEDAGOGLARNING NUTQIY FAOLIYATGA O'RGATISHNING AXAMIYATI. Maktabgacha ta'lim jurnali, 1(1). Retrieved from <https://ruslit.jspi.uz/index.php/presedu/article/view/3230>